

Bodens kommun

sbk@boden.se

Länstyrelsens underlag för bedömning av översiktsplanens aktualitet, Bodens kommun

Länstyrelsen ska, enligt 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (PBL), i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige.

I underlaget ska länsstyrelsen ange

1. hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen, och
2. om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Länstyrelsen ska även lämna ett sådant underlag till kommunen när kommunen begär det (Lag 2020:76).

Bodens kommun har den 2020-08-28 inkommit med en begäran till Länstyrelsen om underlag inför aktualitetsprövning av den kommuntäckande översiktsplanen, *Översiktsplan 2025*, som antogs av kommunfullmäktige 2017.

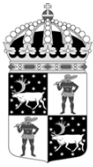
Av begäran framgår att följande dokument ingår i aktualitetsarbetet:

- Översiktsplan 2025
- Vindbruksplan (tematiskt tillägg)
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (tematiskt tillägg)
- Dagvattenstrategi
- Riktlinjer för utbyggnad av bostäder kring skjutfält och övningsområden
- Bostadsförsörjningsprogram

Länstyrelsen arbete med att ta fram underlag enligt 3 kap. 26 § PBL

Länstyrelsen har skickat ut begäran om synpunkter till statliga myndigheter samt samrått internt med relevanta sakområden inom Länstyrelsen. Föreliggande underlag redovisar inkomna synpunkter i form av exempelvis lagstiftning, mål och planeringsunderlag som har ändrats/tillkommit sedan kommunens översiktsplan antogs år 2017.

Dokumentet innehåller dels underlag av kommunspecifik karaktär, dels underlag relevant för flera av länets kommuner. Urvalet har gjorts utifrån vad som anses särskilt viktigt för Bodens kommuns översiktsplanering och framtagandet av planeringsstrategi.

Med anledning av att arbetet med att ta fram underlag inför planeringsstrategi är en ny uppgift för länsstyrelserna, har samverkan inom myndigheten påbörjats med syfte att skapa en samsyn vad gäller lämplig arbetsprocess, underlagens innehåll och detaljeringsgrad. Målet är en likvärdig hantering av uppgiften över landet. Boverket har påbörjat arbetet med att ta fram vägledning som förtydligar länsstyrelsens uppgift.

Ingångar för planeringsunderlag och vägledning

Länstyrelserna har gemensamt tagit fram den webbaserade söktjänsten [Planeringskatalogen](#). Tjänsten riktar sig till de som arbetar med översiktsplanering samt detaljplanering och innehåller rapporter, vägledningar, geodata, karttjänster samt länkar till webbsidor från ett flertal myndigheter. För närvarande pågår en utveckling av Planeringskatalogen för att bättre anpassas till länsstyrelsens uppgift att ta fram underlag till kommunerna.

Länstyrelsen rekommenderar webbplatsen [PBL Kunskapsbanken](#) som är Boverkets handbok till plan- och bygglagen. På webbplatsen återfinns bl.a. vägledning om översiktsplanprocessen och framtagandet av planeringsstrategi.

Förändringar i lag/rättspraxis, nya mål och planeringsunderlag

Nedan redovisas förändringar i lagstiftning, mål och planeringsunderlag som har ändrats/tillkommit sedan Bodens kommun antog sin översiktsplan 2017. Även övrig information och synpunkter av betydelse för kommunens arbete med översiktsplan och planeringsstrategi anges nedan.

Planprocess och miljöbedömning

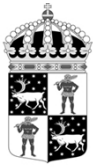
Sedan förra kommuntäckande översiktsplanen antogs har kravet på översiktsplanens innehåll förtydligats. Innehållskravet framgår av 3 kap. 5 § PBL och vägledning gällande tolkning och tillämpning återfinns på PBL Kunskapsbanken.

I januari 2018 började ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken att gälla. Det innebär en del förändringar för miljöbedömningar av planer som upprättas enligt plan- och bygglagen. En förklaring till skillnaden mellan det nya och äldre systemet finns på Boverkets webbplats: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/miljobedomningar/6-kap-MB/>

Riksintressen

Enligt 3 kap. 4 § plan- och bygglagen ska riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken alltid redovisas i översiktsplanen. Av översiktsplanen ska även framgå hur kommunen avser att riksintressen ska tillgodoses.

I Bodens kommun finns ett flertal riksintressen att förhålla sig till i den fysiska planeringen. Nedan redovisas endast de särskilda kommentarer som inkommit från myndigheter efter remissutskick.

Kommunikation

Riksintressen för anläggningar för kommunikationer ska enligt 3 kap. 8 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Det som avses är att funktionen hos transportsystemet skall säkerställas. Ny bebyggelse inom det område som påverkar en anläggning (influensområde) får inte negativt påverka nuvarande eller framtida användning av anläggningen. Mot bakgrund av att översiktsplanen är vägledande för efterföljande beslut bör det av översiktsplanen tydligt framgå hur kommunen avser tillgodose riksintresse kommunikation enligt 3 kap 8 § miljöbalken.

Totalförsvaret

Försvarmakten fattade den 2019-12-18 beslut om nu gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Beslutet innebar förändringar för Bodens kommun vilka ska beaktas vid översyn av översiktsplanen. Försvarmaktens riksintressekatalog finns tillgänglig länsvis på Försvarmaktens webbplats.

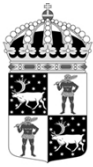
Sedan översiktsplanen antogs har benämningen influensområde ändrats till påverkansområde.

Enligt Försvarmakten berörs Bodens kommun av följande utpekade riksintressen för totalförsvarets militära del:

- Tre stycken påverkansområden övrigt
- Påverkansområde för väderradar (Luleå – TM0099)
En radie om fem km från väderradaranläggningar utgör ett stoppområde för vindkraftverk och en radie om 20 km utgör påverkansområde. Inom stoppområdet kan vindkraftverk ej uppföras utan att medföra påtaglig skada på riksintresset. Inom påverkansområdet kan höga objekt medföra skada på riksintresset, vilket innebär att en analys behöver göras i varje enskilt fall för att säkerställa att ingen skada sker.
- Riksintresset Bodenområdet med tillhörande påverkansområden för buller eller annan risk
- MSA-område
- Område med särskild behov av hinderfrihet
- Stoppområde för höga objekt
- Lågflygningsområde

Övrigt

Regeringen har under 2020 gett flera myndigheter (Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket) i uppdrag att se över sina riksintresseområden. Översynen skall leda till att områden av riksintresse minskar, både till antal och sammantagen area. Översynen samordnas av Boverket och kommer att slutredovisas under hösten 2021.

Miljö kvalitetsnormer

Av översiktsplanen skall framgå hur kommunen avser uppfylla gällande miljö kvalitetsnormer (3 kap. 4 § PBL).

Länsstyrelsen hänvisar till befintliga nationella databaser där relevant data finns tillgängligt:

- VISS, <https://viss.lansstyrelsen.se/>- miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för yt-, grund- och kustvatten
- SLU Miljödata, en webbtjänst med mark-, vatten- och miljödata.
<https://miljodata.slu.se/MVM/>
- SLU Elfiskeregistret, utförda elfisken i vattendrag.
<https://www.slu.se/institutioner/akvatiska-resurser/databaser/elfiskeregistret/>
- SLU Musselportalen, förekomst av stormusslor (sötvatten),
<https://www.musselportalen.se/>
- SMHI Vattenwebb, hydrologiska data m.m.
<https://www.smhi.se/data/hydrologi/vattenwebb>

Vattenmyndigheterna arbetar för närvarande med att ta fram nytt åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet ger information om vilka åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Dessa åtgärder är juridiskt bindande och ska årligen rapporteras till vattenmyndigheterna.

Lis-områden/Strandskydd

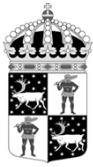
För närvarande pågår en översyn av strandskyddslagstiftningen med syfte att erhålla en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck. Uppdraget kommer att redovisas vid årsskiftet 2020/2021 och resultatet av utredningen kan komma att påverka kommunens översiktsplanering och utpekande av LIS-områden.

Hälsa och säkerhet

Klimatanpassning

Sedan den 1 augusti 2018 skall det av översiktsplanen framgå hur kommunen ser på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra (3 kap. 5 § PBL). I översiktsplanen bör kommunen redovisa hur man avser hantera olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder. Ett strategiskt ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och är ett bra stöd för att hantera riskfrågor i efterföljande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.

Länsstyrelsen tillhandahåller webbaserad visning i form av skyfallskartering (Boden huvudtätort) samt översiktlig kartering av stabilitetsförhållanden i delar av Bodens kommun.

Den webbaserade visningen nås endast genom webbläsare Internet Explorer:

<https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=24e3c74537b04bab85109e8973d86396>

Länsstyrelsen kan tillhandahålla följande skriftliga planeringsunderlag:

Klimatförändringar i Norrbottens kommuner, Boden (2013)

Klimatförändringar miljöfarlig verksamhet och förorenade områden Norrbotten (2018)

Föroreningsrisker för vattentäkter, Norrbottens län och Bodens kommun (2010).

Under 2020 genomförs en översvämningskartering för Råneälven som förväntas vara klar vid årsskiftet 2020/2021. För Bodens kommun har även en kartering gjorts för Luleälven (2006). Genomförda karteringar finns att tillgå via MSB:s översvämningsportal: <https://gisapp.msb.se/Apps/oversvamningsportal/index.html>

Länsstyrelsen gett i uppgift åt SMHI att utarbeta kommunspecifika klimatanalyser som beräknas vara färdiga för leverans till länets kommuner under december 2020.

Underlag av nationella myndigheter kan sökas på webbplats:

<http://www.klimatanpassning.se/>

Ras och skred

Inför revidering av översiktsplanen vill SGI upplysa om att risken för slamströmmar är viktiga säkerhetsfrågor att beakta vid branta partier som utgörs av friktionsmaterial och rekommenderar därför att dessa riskaspekter tas upp i översiktsplanen.

Underlag om ras och skred: <http://www.klimatanpassning.se/hur-klimatet-forandras/klimat effekter/ras-och-skred-1.149419>

Farligt gods

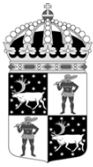
Under 2019 tog Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län fram en uppdaterad version av planeringsunderlaget *Riktlinjer för fysisk planering – Skyddsavstånd till transporter för farligt gods i Norrbotten och Västerbotten*. Rapporten, som återfinns i Planeringskatalogen, är ett lämpligt underlag vid avvägningar i översiktsplanarbetet.

Natur och miljö

Grön infrastruktur

Länsstyrelsen Norrbotten har under 2018 tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur, *Grön infrastruktur i Norrbotten – en preliminär handlingsplan*. Rapporten återfinns på Länsstyrelsens webbplats.

Grön infrastruktur är ett arbetssätt som syftar till att bevara den biologiska mångfalden och bidra till fungerande livsmiljöer för växter och djur och människors välbefinnande. Handlingsplanen kan fungera som ett planeringsunderlag vid planering av mark och vattenanvändning, samt vara till hjälp för att prioritera bland åtgärder som syftar till att främja biologisk mångfald.

Ekosystemtjänster

Boverket har tagit fram en vägledning/planeringsunderlag om integrering av ekosystemtjänster i fysisk planering, *Ekosystemtjänster i den byggda miljön* (2019). Vägledningen har tagits fram för att verka för att etappmålet inom Strategi för Levande städer skall uppnås. Vägledningen återfinns på Boverkets webbplats.

Friluftsliv

Bodens kommun har erhållit medel genom den Lokala naturvårdssatsningen, LONA, för inventering och dokumentation av friluftsområden i kommunen samt framtagande av förslag till kommunövergripande friluftsplän (Länssstyrelsens dnr 501-14791-2018). Som stöd kan Naturvårdsverkets metod för kartläggning av värdefulla naturområden för friluftsliv och turism användas, se <https://naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledninga/Friluftsliv/Kartlagga-naturomraden/>. Detta planeringsunderlag bör ingå vid översyn av kommunens översiktsplan.

Kulturmiljö

Under 2019 tillkom ett nytt kunskapsunderlag relevant för kulturmiljöer i Bodens kommun. Den länstäckande rapporten *Klimatförändringarnas påverkan på Norrbottens kulturmiljöer* med tillhörande GIS-skikt togs fram av WSP. Rapporten återfinns i Planeringskatalogen.

Eftersom kommunens översiktsplan ska ge vägledning för efterföljande beslut om hur mark- och vattenområden skall användas, samt hur den byggda miljön skall användas, utvecklas och bevaras bör det av översiktsplanen framgå att samråd med Länssstyrelsen skall ske om det finns kända fornlämningar inom 100 meter från verksamhetsområdet.

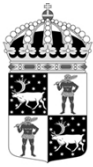
Jordbruksmark

Sedan kommunen tog fram sin översiktsplan har Länssstyrelsen tagit fram ett planeringsunderlag för brukningsvärd jordbruksmark, *Planeringsunderlag för brukningsvärd jordbruksmark i Norrbotten*.

Byggande på jordbruksmark och tillämpningen av 3 kap 4 § i miljöbalken har prövats genom ett flertal domar i mark- och miljööverdomstolen. Domarna visar innebörden av ”väsentligt samhällsintresse” och ”brukningsvärd jordbruksmark” och bör utgöra underlag för avvägningar i översiktsplanarbetet.

Vindkraft

Sedan kommunens tematiska tillägg för vindkraft antogs har Naturvårdsverket och Energimyndigheten fått i uppdrag att ta fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin kommer att presenteras vid årsskiftet 2020/2021. Som en del av strategins genomförande kommer länssstyrelserna eventuellt få i uppdrag att genomföra regionala analyser, där det nationella planeringsunderlaget kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Det regionala planeringsunderlaget

kan utgöra stöd bl. a. för kommunernas översiktsplanering. Tidplanen för de regionala analyserna är i nuläget inte beslutat. Den nationella strategin och tillkommande planeringsunderlag kan innebära behov av översyn av kommunernas vindkraftsplanering på öp-nivå.

Svenska kraftnät utreder tillsammans med den finska transmissionsnätsoperatören i Finland en ny 400 kV-förbindelse mellan Messaure och Keminmaa i Finland, vars utredningsområde går invid befintlig 400 kV-ledning mellan Letsi och Isovaara och tangerar kommunens nordligaste del. Vid en översyn av vindkraftsområden bör kommunen uppmärksamma detta.

Bostadsförsörjning

Sedan 2014 finns ett krav i plan- och bygglagen att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning, som enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska tas fram varje mandatperiod, utgör ett viktigt underlag för detta.

Bodens kommuns riktlinjer för bostadsförsörjning antogs av kommunfullmäktige 2015. Länsstyrelsen anser att riktlinjerna bör ses över och aktualiseras för att fungera som ett planeringsunderlag i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Aktualiseringen av riktlinjerna bör innefatta en uppdatering av fakta, ny analys och en revidering av kommunens målsättningar.

Infrastruktur

Trafikverket har uppdaterat planerings- och kunskapsrapporten *Transportsystemet i samhällsplaneringen* vilket är Trafikverkets underlag för tillämpning av 3–5 kap. miljöbalken och av plan- och bygglagen. Rapporten kan ses som ett planeringsunderlag då den beskriver hur trafikplanering kan integreras i samhällsplaneringen och hur transportsystemets behov bör beaktas i arbetet med översiktsplanering. Rapporten återfinns på Trafikverkets webbplats.

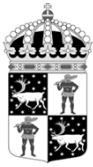
Kommunens framtagna Trafikstrategi bör ingå som ett planeringsunderlag i en framtida översiktsplan.

Social hållbarhet

Barnkonventionen

Sedan kommunens översiktsplan antogs har FN:s barnkonvention blivit svensk lag (den 1 januari 2020). Av barnkonventionens artiklar anges bl. a. att barns bästa ska beaktas vid alla åtgärder som rör dem och att barn ska få uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem. Barnperspektivet behöver därför integreras i översiktsplaneringen.

Boverket fick under 2019 regeringens uppdrag att kartlägga och analysera bl. a. kommunernas arbete med fysisk planering och stadsutveckling i förhållande till

barnkonventionen, *Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling, Kartläggning och analys* (2020). Rapporten återfinns på Boverkets webbplats.

Övrigt

Sedan översiktsplanen antogs har nya nationella mål bl. a. för folkhälsopolitiken tillkommit. Aspekter som rör social hållbarhet bör integreras tidigt i översiktsplaneprocessen och det sociala perspektivet tydligt framgå av översiktsplanen.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Kommuntäckande översiktsplan (2017)

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet daterat 2017-04-27 gäller i samtliga delar.

Samråd

Samråd i ärendet har hållits med Svenska Kraftnät, Trafikverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Energimyndigheten, Statens geotekniska institut, SMHI, Sveriges geologiska undersökning, Statens fastighetsverk, Försvarmakten, Sametinget samt Länsstyrelsens enheter för naturmiljö, naturskydd, miljöskydd, kulturmiljö, samhällsskydd, social hållbarhet, miljöanalys, rennäring och landsbygd.

De som deltagit i yttrandet

Yttrandet har beslutats av enhetschef Willy Sundling efter föredragning av planarkitekt Malin Majanen.